

ЛІТЕРАТУРА

1. Виноградов В. В. О теории художественной речи / В. В. Виноградов. – М. : Высшая школа, 1971. – 240 с.
2. Карпенко Ю. А. Имя собственное в художественной литературе / Ю. А. Карпенко // Филологические науки. – 1986. – № 4. – С. 34–40.
3. Ковалев Г. Ф. Писатель. Имя. Текст / Г. Ф. Ковалев. – Воронеж : ВГУ, 2004. – 340 с.
4. Колоколова Л. И. Ономастика в художественной речи А. П. Чехова : автореф. дис... канд. филол. наук : 10.02.01 – русский язык / Л. И. Колоколова. – К., 1970. – 23 с.
5. Приказки скомпоновавав Павло Білецький-Носенко в чотирох частях / Білецький-Носенко П. П. – К. : Друкарня Е. Я. Федорова, 1871. – Ч. 1. – 139 с.
6. Приказки скомпоновавав Павло Білецький-Носенко в чотирох частях / Білецький-Носенко П. П. – К. : Друкарня Е. Я. Федорова, 1871. – Ч. 2. – 148 с.
7. Приказки скомпоновавав Павло Білецький-Носенко в чотирох частях / Білецький-Носенко П. П. К. : В друкарні Е. Я. Федорова, 1871. – Ч. 3. – 138 с.
8. Приказки скомпоновавав Павло Білецький-Носенко в чотирох частях / Білецький-Носенко П. П. – К. : Друкарня Е. Я. Федорова, 1871. – Ч. 4. – 143 с.
9. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови : [монографія] / М. М. Торчинський. – Хмельницький : Авіст, 2008. – 548 с.
10. <http://invivio.net/ua-dict/4363/> режим доступу.
11. <http://slovari.yandex.ru>: режим доступу.
12. <http://www.loveorigami.info/aphorism.php?aut=191>: режим доступу.

Розглянуто структуру й зміст антропонімікону байок П. П. Білецького-Носенка, проаналізовано власні імена конкретних історичних осіб та вигаданих літературних персонажів.

Ключові слова: онім, антропонім, масонім, фемінонім, антропоформула, семантика, структура.

The structure and content anthroponymicon of the fables by P. Biletsky-Nosenko have been studied, the proper names of specific historical figures and fictional literary character have been analyzed.

Key words: onym, anthroponym, Mason, feminonym, anthropoformula, semantics, structure.

Оксана Фандуль
(Хмельницький)

УДК 81.161.2'373.23(09)

СУЧАСНІ ПРИЗВИЩА ХМЕЛЬНИЧЧИНИ КОМПОЗИТНОЇ БУДОВИ

Питання прізвищеворення залишається актуальним і недостатньо дослідженим в українській антропоніміці. Особливий науковий інтерес полягає в тому, щоб виявити спільні і відмінні риси у словотворі прізвищ суміжних і несуміжних регіонів. Так, структурно-словотвірна характеристика прізвищ була предметом дослідження таких сучасних антропонімістів, як Ю. Б. Бабій, Г. В. Бачинська, Ю. І. Блажчук, Н. Ю. Булава, І. І. Ільченко, І. А. Корнієнко, Л. О. Кравченко, Н. І. Рувьова, С. В. Шеремета та ін.

Композитні назви – це структурно-семантичні утворення, які властиві слов'янським мовам [7, с. 69].

Первісно антропонімічним композитам передувало ціле речення, що, як правило, виражало побажання новонародженій дитині або будь-яку розгорнуту характеристику. Пізніші антропонімічні композити утворювалися за аналогією до вже наявних форм. Тут діяв загальний закон максимальної економії формальних ознак слова: найкоротша форма вираження складної думки-побажання – це композит [5, с. 125].

Із козацьких реєстрів видно, що прізвищеві назви, представлені композитами та лексикалізованими словосполученнями типу *Кривошанка*, *Непийвода*, *Сиротадобрий* та ін. траплялися рівномірно на всій території України, хоча загалом частота їх вживання порівняно невелика – близько 1 % від загальної кількості іменувань у пам'ятці [8, с. 126].

Як слушно зазначає І. М. Железняк, словоскладання, тобто утворення складних слів шляхом об'єднання двох основ, двох коренів, не мало значного поширення в живій мові давніх слов'ян. Зокрема, протягом усієї історії сербохорватської мови словоскладання було

продуктивним способом словотворення іменників, хоча ця продуктивність весь час була обмеженою [5, с. 30]. За дослідженнями мовознавців, у польській антропонімії прізвища-композиції не мають великого поширення через те, що вони є незручними для вживання, а носії таких прізвищ самі намагалися позбутися їх як прізвищ переважно глузлих [див.: 2, с. 13].

Дослідники історичної антропонімії доводять наявність прізвищ-композицій у різних регіонах України. Так, Л. О. Кравченко серед лубенських прізвищ фіксує 289 складних утворень, що становить 5,1 % [7, с. 71]. С. В. Шеремета, досліджуючи прізвища Північної Тернопільщини, серед 5450 прізвищ виявила 93 таких утворення, тобто 1,7 % [13, с. 131]. І. А. Корнієнко, вивчаючи прізвища жителів Дніпровського Припоріжжя, виокремлює 318 прізвищ-композицій, тобто 2,3 % від загальної кількості [6, с. 32]. Непродуктивними прізвища композитної будови вважають Н. І. Рудьова на території Західного Поділля – усього 74 утворення [9, с. 123]; Ю. Б. Бабій серед жителів сучасної Середньої Наддніпрянщини – лише 102 утворення [1, с. 168]. Ю. І. Блажчук, досліджуючи антропонімію Уманщини, фіксує 92 прізвища, які творяться шляхом осново- та словоскладання, що становить 2,51 % [2, с. 164].

Структурна і семантична природа прізвищ-композицій була предметом досліджень багатьох мовознавців, проте єдиного погляду на це явище в науці немає. Метою нашої розвідки є спроба проаналізувати складні і відкомпозиційні суфіксальні прізвища. При вивченні цього питання ми беремо за основу 108 сучасних прізвищ композитної будови і 82 відкомпозиційні прізвища з-поміж сучасних 4000 прізвищ, зафіксованих нами на Хмельниччині.

Як зазначає М. М. Торчинський, морфологічний спосіб творення власних назв, зокрема прізвищ, має такі різновиди: афіксальний, безафіксний, складання, конверсія [див.: 11]. У цій науковій розвідці ми досліджуємо прізвища, які утворилися способом складання, передусім – власне складання.

Складні українські прізвища мають різну словотвірну структуру залежно від того, якими частинами мови виражені компоненти композита.

Виявлений нами антропонімічний матеріал згрупуємо за характером структурної будови прізвищ-композицій, з'ясовуючи синтаксичні відношення між компонентами синтагм, які є мотиваційною основою їх виникнення.

1. Словотвірно-синтаксична модель „прикметник + іменник”

Це найчисельніша група досліджуваних нами прізвищ, які дають загальну характеристику зовнішності людини: *Білозір* (білозір – „красень” (Ет. сл.)), або вказують на фізичні ознаки різних частин тіла, можливі їх вади: носа – *Дубонос*, *Кривоніс*, *Плосконос*, волосся – *Белохвіст*, *Білокур* (білокурый – „світло-каштановий” (Ет. сл.)), *Красночуб*, обличчя – *Чорномаз*, вусів – *Біловус/Білоус*, губ – *Чорногуб*, вух – *Карнаух* (карноухий – „з маленькими вухами” (Гр.)), щік – *Краснощок*, голови – *Малоголовка*, живота – *Жовтобрюх*.

Доволі широка гама кольороназв, які мотивують прізвища Хмельниччини, зокрема білий, жовтий, рябий, сивий, сірий, червоний (красний), чорний кольори: *Белохвіст*, *Біловал*, *Біловус*, *Білодід*, *Білозір*, *Білокамінь*, *Білоконь*, *Білокур*, *Білоус*, *Білошов*, *Жовтобрюх*, *Краснопирка*, *Красночуб*, *Красношлик*, *Красноштан*, *Краснощок*, *Рябокінь*, *Рябокорівка*, *Сивоконь*, *Сиворог*, *Сіроклин*, *Сіроштан*, *Чорногуб*, *Чорногуз/Чорногус*, *Чорноконь*.

Часто за особливістю чи кількістю домашньої худоби утворювалися прізвища господарів: *Білоконь*, *Голокоза*, *Краснопирка*, *Куцеконь*, *Рябокінь*, *Рябокорівка*, *Сивоконь*, *Старокінь*, *Сухориба*, *Чорноконь*.

Зустрічаємо прізвища жителів Хмельниччини, які характеризують першоносіїв за особливостями одягу: *Красношлик* (шлик – „вид шапки” (Гр.)), *Красноштан*, *Сіроклин*, *Сіроштан*.

Рослинний світ відбивають такі прізвища-композиції: *Кульбаба*, *Стародуб*.

Рід занять, переважно в іронічній формі, характеризують такі прізвища: *Воєдило*, *Пустовойт*, *Сухораб*.

В окрему групу виділяємо складні прізвища, у складі яких є апелятиви на позначення родинних стосунків: *Білодід, Красножон/Красножен, Лиходід, Новожон*.

Прізвища *Легкодух, Остатнігриш, Старовал, Старосуд*, очевидно, вказують на вдачу, характер, спосіб життя.

На нашу думку, антропоніми *Миргород* і *Новосад* характеризують осіб за місцем і терміном проживання.

Не завжди можна чітко зрозуміти значення прізвища, які їх першоносії отримали, мабуть, за якихось побутових обставин. У цю групу ми відносимо антропонім *Твердохліб*.

Характерною особливістю прізвищ цієї моделі є наявність сполучного *о* майже в усіх прізвищах, окрім *Воєдило, Карнаух, Кульбаба, Куцеконь, Остатнігриш*.

2. Словотвірно-синтаксична модель „іменник + дієслово”

Другу групу в досліджуваному антропоніміконі становлять прізвища, утворені поєднанням іменника з дієсловом за допомогою голосного *о*, окрім прізвища *Мукусій*.

Прізвища Хмельниччини цього типу переважно мотивовані апелятивами на позначення професії чи заняття: *Вовкодав, Вовкотруб/Волкотруб, Волколуп, Козопас, Козорис* (козоріс – „м'ясник, який ріже кіз” (Гр.)), *Коновал* (коновал „той, хто, не маючи ветеринарної освіти, лікує коней” (СУМ 4)), *Костоправ, Маковоз, Мукусій, Пивовар, Свинобой, Шаповал* (шаповал – „той, хто робить шапки з вовни” (СУМ 11)).

Іншу групу складних прізвищ становлять антропоніми, які характеризують вдачу чи поведінку першоносіїв: *Добродій/Добродзій, Добротвор, Костогриз, Лихогляд, Макодзєб*.

Лексико-семантичне значення антропоніма *Дубограй* визначити важко. Тому ми припускаємо, що ця назва отримана носієм за певної побутової ситуації.

3. Словотвірно-синтаксична модель „дієслово + іменник”

Особливістю третьої групи номінацій є розташування перехідного дієслова в наказовому способі перед іменником у називному відмінку або перед основою, що виражає об'єктні відношення, наприклад, *Варивода, Дериконь, Колибаба, Колижук, Крутисвіт, Майборода, Нагнибіда, Непийвода, Перебийніс, Переймибіда/Перемибіда, Підпригора*. В основі таких прізвищ лежить предикативна конструкція.

Більш імовірно, що такі прізвища дані першоносію випадково, з нагоди окремої події. Аналіз усіх моделей прізвищ-комполітів дає можливість констатувати, що в антропонімах цієї групи найяскравіше виражений жартівливо-зневажливий і гумористичний відтінок у значенні.

4. Словотвірно-синтаксична модель „числівник + іменник”

Досить продуктивною вважаємо модель прізвищ, яка утворюється поєднанням числівника з іменником. В основах прізвищ-комполітів жителів Хмельниччини знаходимо числівники *один, два, три, сорок, сто* та числове слово *полу*. За допомогою інтерфікса *о* поєднуються частини складних прізвищ, що містять в основі числівники *один* і *сорок*: *Одноконь, Сороконуд*. Інші складні прізвища цієї групи творяться без сполучних голосних: *Полупан, Стопень, Тригор, Тридух, Трихліб*.

На цю модель складних прізвищ особливу увагу звертає В. Б. Фридрак, який зазначає, що потрібно враховувати переносні значення числівників. Зокрема, *сорок* і *сто* означають „багато” [12, с. 2], тому антропонім *Сороконуд* вказує на повноту першоносія.

Семантика прізвищ-комполітів з першим компонентом *три* найменш прозора. Дослідники вважають правомірним трактування таких прізвищ як за моделлю „числівник + іменник”, так і за моделлю „дієслово + іменник” (*Тринос, Трирог, Тристан*) [12, с. 2].

Етимологія прізвищ *Двойнос, Стопень, Тригор, Тридух, Трихліб* непрозора, тому їх, мабуть, можна кваліфікувати як ситуативні апелятивні утворення.

5. Словотвірно-синтаксична модель „прислівник + дієслово”

У композитах цієї моделі дієслово виступає у постпозиції до прислівника, який характеризує дію, виражену дієсловом: *Голодрига* (голодрига – „голодранець” (Гр.)), *Дармограй, Доброрез, Дроговоз, Дрогоруб, Кривопуск, Легкобит, Пустовар, Скоропада*,

Суховій, Тихоплав. Переважно у прізвищах відображені назви на позначення осіб за їх внутрішніми ознаками, тобто риси характеру людини, її звички.

6. Словотвірно-синтаксична модель „займенник + дієслово”

Ця модель прізвищ Хмельниччини найменш продуктивна і представлена лише одним прізвищем: *Самотес*.

Пояснення значення деяких складних прізвищ ускладнюється певною семантичною несумісністю їх складових частин, наприклад: *Шаховал, Коломиз, Новодон, Новодран, Сухозанет, Тришпїот*, тому їх важко віднести до певної словотвірно-синтаксичної моделі.

Також оглядово розглянемо кількохкореневі прізвища жителів Хмельниччини, утворені від прізвиस्क за допомогою суфіксів (суфіксальні утворення). Повний їх аналіз плануємо зробити в наступних публікаціях, досліджуючи прізвища, утворені шляхом афіксації.

Типи відкомполітних суфіксальних прізвищ

1. Прізвища у формі присвійних прикметників із суфіксом **-ов, -ев, -ів** (29, або 35,37%): *Біломістков, Білоногів, Добронравов, Довгополов, Дуболазов, Дубоносов, Золототрубов, Карнаухов, Козорізов, Коновалов, Косогоров, Косолапов, Косоруков, Кривобоков, Кривоносов, Мусохранов, Самохвалов, Сиволобов, Сороколетов, Сорокоумов, Стародубцев, Старосотников, Суходолов, Сухомлинов, Тихомиров, Чорножуков, Чорноіванов, Чорноусов, Шелоумов*.

2. Прізвища у формі відносних прикметників із суфіксом **-ськ** (12, або 14,63%): *Великопольський, Виноградський, Добровольський, Красногорський, Краснокутський, Листопадський, Новогонський, Новомлинський, Новоставський, Сухоставський, Трьохбратський, Червоногородський*.

3. Прізвища у формі прикметника із суфіксом **-цьк** (8, або 9,76%): *Білобжицький, Білокриницький, Білокрицький, Білошицький, Драгомирецький, Красноселецький, Красносельський, Чернолуцький*.

4. Прізвища у формі прикметника на **-ий** (9, або 10,98%): *Довгополий, Світлиций, Скоробагатий, Сухорябий, Тригубий/Трегубий, Чорнобривий, Чорнобровий, Чорноногий, Черноокий*.

5. Прізвища у формі іменника із суфіксом **-к-о** (7, або 8,54%): *Білоножко, Білошапко, Білошкурко, Голобородько, Голоножко, Криворучко, Малохатко*.

6. Прізвища у формі іменника із суфіксом **-ець** (4, або 4,88%): *Білорусець, Чорноморець, Малоголовець, Красномоловець*.

7. Прізвища у формі прикметників, що закінчуються на **-н-ий; -ен-ий** (4, або 4,88%): *Білоконний, Коловоротний, Новокрещений, Стократний*.

8. Прізвища у формі присвійних прикметників із суфіксом **-ін** (3, або 3,66%): *Доброскокін, Кожем'якін, Чорнобровкін*.

9. Прізвища у формі іменника із суфіксом **-ук** (3, або 3,66%): *Богомазук, Криволапчук, Свинобойчук*.

10. Прізвища у формі іменника із суфіксом **-енко** (2, або 2,44%): *Лихобабенко, Однораленко*.

11. Прізвище у формі іменника із суфіксом **-ик** (1, або 1,20%): *Воскобійник*.

На наш погляд, моделі прізвищ, тотожних складним словам, і відкомполітних суфіксальних прізвищ є продуктивними на території Хмельниччини. Серед відкомполітних суфіксальних прізвищ переважають номінації у формі присвійних прикметників із суфіксом **-ов, -ев, -ів** (*Білоногів, Стародубцев, Чорноіванов*). На другому місці перебувають прізвища у формі відносних прикметників із суфіксами **-ськ, -цьк** (*Листопадський, Чернолуцький*), які найчастіше вказували на походження з певної місцевості. На третьому місці знаходяться прізвища прикметникової форми на **-ий** (*Скоробагатий*). Четверте місце посідають прізвища у формі іменника із суфіксом **-ко** (*Білошкурко*). Найменш численними є прізвища у формі іменників із суфіксом **-ець** (*Красномоловець*) та у формі прикметників (діеприкетників), що закінчуються на **-н** (*Коловоротний*), **-ен-ий** (*Новокрещений*), а також номінації, що мають форму присвійних прикметників із суфіксом **-ін** (*Доброскокін*) та форму іменника із

суфіксом **-ук** (*Свинобойчук*), **-юк** (*Богомазюк*). І лише одне прізвище є у формі іменника із суфіксом **-ик** (*Воскобійник*).

Отже, за допрізвищевим лексичним значенням переважають прізвища, які вказують на зовнішню особливість людини, на характерну для неї поведінку та рід діяльності; також відзначаємо велику кількість „колеристичних прізвищ”. За характером структурної будови переважають словотвірно-синтаксичні моделі „прикметник + іменник” й „іменник + дієслово”. Найпоширенішими є утворення, корені яких з’єднані за допомогою сполучного голосного. Таким чином, складні прізвища є невід’ємною частиною антропонімії Хмельниччини.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

Гр. – Грінченко Б. Д. Словник української мови / упоряд. з дод. власн. матеріалу Б. Грінченко. – К. : Наукова думка, 1996–1997. – Т. I–IV.

Ет. сл. – Етимологічний словник української мови / за ред. О. С. Мельничука. – К. : Наукова думка, 1982–1989. – Т. I–V.

СУМ – Словник української мови: в 11 т. / за ред. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970–1980.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабій Ю. Б. Прізвища сучасної Середньої Наддніпряни: дис... канд. філол. наук: 10.02.01 – укр. мова / Ю. Б. Бабій. – Одеса, 2007. – 242 с.
2. Блажчук Ю. І. Антропонімія Уманщини XVII – початку XXI ст.: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – укр. мова / Ю. І. Блажчук. – К., 2008. – 200 с.
3. Грінченко Б. Д. Словник української мови / упоряд. з дод. власн. матеріалу Б. Грінченко. – К. : Наукова думка, 1996–1997. – Т. I–IV.
4. Етимологічний словник української мови / за ред. О. С. Мельничука. – К. : Наукова думка, 1982–1989. – Т. I–V.
5. Железняк І. М. Слов’янська антропоніміка (вибрані статті) / І. М. Железняк. – К. : Київ, 2011. – 288 с.
6. Корнієнко І. А. Прізвища Дніпровського Припоріжжя (граматична структура, морфемна структура, лексико-семантична база, походження): дис... канд. філол. наук: 10.02.01 – укр. мова / І. А. Корнієнко. – Дніпропетровськ, 2004. – 196 с.
7. Кравченко Л. О. Антропонімія Лубенщини: дис... канд. філол. наук: 10.02.01 – укр. мова / Л. О. Кравченко. – К., 2002. – 335 с.
8. Осташ Р. І. Словотворча структура / Р. І. Осташ // Міжгнічні зв’язки в українській антропонімії XVIIст. / відп. ред. А. П. Непокупний – К.: Наукова думка, 1989. – С. 124–133.
9. Рувьова Н. І. Антропонімія Західного Поділля кінця XVIII –XX ст.: дис... канд. філол. наук: 10.02.01 – укр. мова / Н. І. Рувьова. – Івано-Франківськ, 2004. – 196 с.
10. Словник української мови : в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1970 – 1980.
11. Торчинський М. М. Українська ономастика : навчальний посібник / М. М. Торчинський. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – 217 с.
12. Фридрак В. Б. Українські прізвища-композиції / В. Б. Фридрак // Культура слова. – К. : Наукова думка, 1979. – Вип. 16. – С. 70–79.
13. Шеремета С. В. Антропонімія північної Тернопільщини: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – укр. мова / С. В. Шеремета. – Тернопіль, 2002. – 187 с.

У статті аналізується структурна і семантична природа сучасних прізвищ-композицій і відкомпозитних суфіксальних прізвищ Хмельниччини. Доведено, що за характером структурної будови переважають словотвірно-синтаксичні моделі „прикметник + іменник” й „іменник + дієслово”, за допрізвищевим лексичним значенням переважають прізвища, що вказують на зовнішність людини, характерну для неї поведінку та рід діяльності.

Ключові слова: прізвище, композит, відкомпозитне суфіксальне прізвище, складання, власне складання.

This article is about the structural and semantic nature of modern surnames, composites and suffix surnames of Khmelnytchyna. It was trace that derivational and syntactical models "adjective + noun" and "verb + noun" prevail by the nature of structural building, surnames that indicate a person's appearance, his/her typical behavior and occupation, dominate by lexical meaning.

Key words: surname, composite, suffixal surname, compound, compound proper.

НЕПРЯМІ НОМІНАЦІЇ ТА ПРИЗВИСЬКА ВОЛЬВАЧЕВОЇ «КЛЯСИ»

Аналіз літературних антропонімів виявляє у творах, зокрема і в художніх, символічність, фонетичні й словотвірні риси, варіативність структурного складу й особливості функцій.

Проблеми літературних власних назв розроблялися в працях В. Белея, В. Галич, Г. Лукаш, В. Калінкіна, Ю. Карпенка, В. Михайлова та багатьох інших науковців, зокрема й автора цієї статті. Проте окремі питання залишаються або недостатньо, або й зовсім не опрацьовані, отже, і ніким остаточно не розв'язані, як і питання іменника (сукупності імен), особливості іменування осіб сходу України в художній прозі українських письменників у період зламу, коли починало «пробиватися дихання живого людського нерва» [1, с. 284], кінець 80-х років ХХ ст.

Мета роботи полягає в тому, щоб виявити склад антропонімії Вольвачевої «Кляси» та її функціональне навантаження. Реалізація мети окреслює такі завдання:

- 1) установити, якими є іменування персонажів роману;
- 2) виявити джерела прямих і непрямих номінацій;
- 3) з'ясувати функціональне й стилістичне навантаження ужитих у романі непрямих номінацій та прізвиськ.

Об'єкт статті: антропонімія твору П. Вольвача «Кляса», твору, що є класичним прикладом роману-архетипу [1, с. 284].

Знайомство зі змістом роману, його багатством (художнім і мовним), персонажами, ідеєю і темою наштовхнуло дослідника на думку, що склад антропонімів безпосередньо пов'язаний з історією заселення Запоріжжя, економічного й культурного обласного центру України, у якому мешкають українці, євреї, росіяни та представники багатьох інших національностей. Люди їхали до міста степової України, міста енергетиків, машинобудівників, хіміків. Усе це спричинило строкатість антропонімії «Кляси» щодо джерел, з яких П. Вольвач добирає назви:

- українська антропонімія;
- антропонімія українського Сходу;
- Вольвачеві антропонімійні утворення;
- чужомовні ономастикони.

Аналіз антропонімії роману свідчить про глибину художніх та інтелектуальних пошуків письменника в її царині. Однією з рис його антропонімійної творчості є майстерне використання прямих і непрямих іменувань персонажів, представників українського Сходу. Антропонімія твору викликає екстралінгвістичні асоціації, пов'язані з епохою, у якій живе головний герой і його оточення, з їхніми морально-етичними нормами, історичними й географічними відомостями, ідеологічною спрямованістю, тобто антропоніми вживаються як згорнений текст інтелектуальної інформації, а непрямі номінації – як лексеми, що ідентифікують особу, як художні й мовні одиниці художнього стилю мови.

«Кляса» привернула увагу автора розвідки й художньою версією. Знайомлячи читача з хронікою одного дня героя та його оточення на зламі епохи, письменник моделює панораму життя тих, хто народився в імперському колоніальному світі, у тому, який створив обставини і зумовив появу суб'єктів із неусвідомленим мисленням і душевними потрясіннями. За оцінкою М. Вінграновського, «Вольвачева Кляса» – сильний і несподіваний роман, один із кращих у нас за пострадянську добу». О. Ульяненко пише про те, що «Кляса» є не лише показовою, а й знаковою у всьому літпроцесі [1]. Реалізація задуму письменника